

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 5564/1913.

Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale de sub jurisdicția Consistorului român ortodox din Arad.

Deoarece avem numai câteva zile până la termenul de 17/30 Septembrie a. c., când înormis trebuie să fi sosit la comisiile administrative toate cererile pentru ajutor de stat în temeiul articolului de lege XVI din 1913, — prin aceasta îndatorăm pe toți conducătorii de oficii parohiale, pe prezenții de comitete parohiale, dimpreună și pe învățătorii din comunele interesate la acel ajutor — să facă tot posibilul pentru înaintarea acelor rugări la locul convenit și în termenul acordat de lege.

Întrucât, eventual, s'ar întâmpla, ca să lipsească unul ori altul din actele de alăturat la respectiva cerere de ajutor, *cererea totuși trebuie înaintată în termen*, adăugându-se, în o scrisoare separată cătră autoritatea respectivă, că adnexul ce lipsește va fi trimis în timp scurt.

Acest circular are să se distribuie fiecărui oficiu parohial, iar conducătorul aceluia va avea să-l comunice președintelui de comitet și învățătorului avizat la ajutor de stat, pelângă reverse, cari vor trebui trimise oficiului protopopesc.

Arad, 6/19 Septembrie 1913.

Joan J. Papp,
Episcop.

Nr. 5427/1913.

Anunț.

Examenul de cvalificațiune preoțească cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special se va ține în 26 septembrie (9 octombrie) 1913 — și zilele următoare — la 9 ore ante amiaz în sala de ședințe a Consistorului gr. ort. rom. din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regula-

mentul special și-au subșternut aici până în 1/14 septembrie 1913 cererile corespunzător instruite. Ceeace prin aceasta se aduce la cunoștința celor interesați spre știre și orientare.

Arad, la 2/15 septembrie 1913.

Consistorul gr. ort.
român din Arad.

† Aurel Vlaicu.

Dumineca trecută ne-am trezit pe vestea înfiorătoare, că Aurel Vlaicu, precursorul creațiilor reale ale neamului românesc s'a frânt în sborul lui îndrăzneț peste Carpați.

Durerea mută a trecut ca un freamăt peste suflete. Oamenii cu privirile împăienengate nu puteau zice mai mult decât că »e mort«. Uluiți de grozăvenia ce exprima de astădată acest cuvânt nedespărțit de soartea omenească, oamenii se depărtau muți unul de altul, ori îi podideau lacrimile și plângeau în hohote fără a află vr'un cuvânt de alinare a durerilor, de împăcare cu soartea, de a-și da seamă de mărimea nenorocirii ce ne-a ajuns pe noi românii din regatul ungar.

Țărani și țărance, cari îl văzuseră sburând în Arad, des de dimineață se tânguiau prin piață, că a murit fala Românilor și cu sfială se apropiu de intelectuali între suspine cerând veste pozitivă despre moartea lui Aurel Vlaicu. În biserică corul seminarial s'a înecat în lacrimi cântând răspunsurile la ectenia morților, rostită de preotul liturgisitor, părintele Bodea. Așa va fi fost pretutindenea unde a ajuns vestea înfiorătoare.

În prăpăștiile dela Băneasa n'a murit numai un om, sânge din sângele și os din oasele noastre, ci s'a stins steaua noastră conducătoare în lumea nouă ce se formează acum din emularea civilizatorică a popoarelor. Un neam întreg a căzut în Băneasa. Tragicul acesta a neamului românesc, că n'are altă parte a sortii decât a-și vedea mar-

tirii căzând ca stelele de pe cer este aceea ce cuprinde cu jale toate inimile, ne-a făcut să îmbrăcăm doliul național.

În clipele aceste de jale ne rămân ochii ațintiți la cruce. Privim la tipul omului Dzeu care în vârstă de 33 ani și-a jertfit viața pentru o idee, ideea mântuirii neamului omenesc. Vlaicu încă în vârstă lui de 33 ani s'a jertfit pentru un ideal. O tu idealul neamului românesc pentru care nu s'a pogorit din ceriu un Dumnezeu să te realizeze pe cale supranaturală câte vieți vei mai cutropi?

Cu cât ne apropiem mai mult de înălțimile cerești cu atâta mai mult vedem că nu noi suntem stăpânii lumii. »Al Domnului este pământul și plinirea lui lumea și toți cei ce locuiesc într'ânsa«. Aurel Vlaicu încă a trebuit să pecețuiască cu viața sa acest adevăr.

Să nu cercăm vina în înălțimea munților, nici în construcția tehnică a fatalului aparat, nici în îndrăzneala lui Aurel Vlaicu, să lăsăm toate supozițiile la o parte, și să ne rugăm dela mormântul lui Aurel Vlaicu, cătră »Domnul pământului și plinirea lui, lumii și a tuturor cei ce locuiesc într'ânsa« să curme martirul nostru național și să ne dea mântuire. Amin.

Elegie

la moartea aviatorului martir
Aurel Vlaicu.

*Văzduhul și-a învins dușmanul!
Și te-a răpus, erou sublim!
Noi, uluiți și arși de chinuri,
Stăm muți, și soartea ne-osândim.*

*»Ah, vești urâte, cobe rele,
Nu-i drept să fie Vlaicu mort;«
Dar, clopotele, cântă jalnic
Și-i trist și-i negru ardealul tot!*

*Și România 'ntreagă-l plânge
Pe marele aviator;
Știința cere lacrimi, sânge,
Martiri, acestui bun popor.*

*Cu sfânta cruce-a suferinții
Urcând al dreptilor calvar,
Ni-s'au bocit cu amar părinții
Pe urma lor, noi plângem rar.*

*Că-i ud pământul tot de lacrimi
Pe unde calcă vre-un Român;
Vor crește codrii... Doina aceea
Cu care apele se 'ngân....*

*»Ah, floare verde, floare dragă
Și Floare mândră din Bințiți
Tu fosta-i neamului podobă
Și nu-ai ajuns rug la morminți....«*

Al. Munteanu al lui Vasile
protopop ort. rom.

Serbările „Asociațiunii“.

Cu datul de 1/14 sept. și-au luat începutul și în anul acesta frumoasele serbări culturale, cari le aranjează instituțiunea noastră culturală „Astra“, în un șir de 52 ani — de data aceasta în centru românesc Orăștie. Aceste serbări, cari au adunat la un loc tot ce are neamul nostru mai distins — ca încălzindu-se la căldura binefăcătoare a culturii să poată ridica neamul la nivelul celorlalte — zic aceste serbări, cari aveau menirea să ne facă să uităm de greul vieții și de neajunsurile noastre, au fost la înălțimea lor. Și aceasta e a se mulțumi de o parte bravilor conducători ai „Astrei“ dar în același timp și bravilor orăștieni, cari știu să deie mâna de frăție și să sprijinească, ceea ce numai folosul poate aduce.

Serbările s'au început cu obicinuita „seara de cunoștință“ unde dl Dr. Boca salută pe oaspeții veniți, căruia îi răspunde harnicul canonic și vice-pres. Dr. V. Suci. Animația eră la culme, veselia eră de nedescris... Nimenea nu știa, că neamul nostru e în doliu, că în timpul când a sosit în gară „Comitetul central“ din Sibiu, „Șoimul Carpaților“, care voia să fie și el de față la serbări trecând în un sbor falnic zidul Carpaților, a căzut cu aeroplanul, a căzut jertfă dând prinos de sânge progresului. Duminecă, s'a oficiat liturgia în ambele sf. Biserici. Pe străzi și la ședință nu vedeai decât oameni abătuți. Eră sosită deja vestea tragicului sfârșit a neuitatului Vlaicu. Pe fețele tuturor oaspeților se putea ceti marea durere, ce a cauzat vestea morții lui Vlaicu.

După serviciul divin, la orele 10 dl preș. Bârsan, într'un discurs magistral, arătând marea lucrare ce săvârșește „Asoc.“ pe terenul cultural al neamului, deschide serbările, cari luaseră un alt caracter, un caracter mai superior, o semnificațiune mai înaltă. Îi răspunde Dr. Vlad salutând „Adun gen.“ în numele Orăștienilor, iar dl Dr. Maniu în numele „fondului de teatru rom.“ Se aleg comisiunile necesare și se fac propuneri. E de remarcat propunerea: *A se constitui în fiecare comună o judecătorie de pace, care să cerce împăciuirea popoarelor cei învrăjbiți pentru a evita procesele crescânde între oamenii noștri dela sate, s'a dat spre studiere. De încheierea ședinței I, dl preș. invită oaspeții, să cerceteze expoziția. O expoziție de tot bogată și cu gust aranjată. Laudă conducătorilor.*

La orele 2 se începe banchetul. Dl Bârseanu închină pentru Monarh. Urmează apoi mai mulți. Dr. Dăianu închină în sănătatea oaspeților veniți din țară deodată cu doliul național. În numele celor din Țară răspunde distinsul academician Barbu Delavrancea, dorind o legătură sufletească și o înfrățire adevărată între toți Românii. E viu aplaudat și în el toți cei de „peste Carpați“.

După banchet — la care ultimul orator a fost dl Pecup închinând pentru presă — oaspeții se întrepotează spre piață să asiste la maiestosul conduc etnografic defilând flăcăi voinici și mândrele fete din vre-o 30

comune de pe valea Murășului. După oraștieni, vin cei din Bințiș — satul natal alui Vlaicu — având în frunte flamură îndoliată. Un fior ca de ghiată a străbătut prin toate sufletele când au văzut pe acești consăteni și tovarăși de copilărie ai aceluia, care a ridicat numele de Român. Cu sfilă și cu lacrimi în ochi se descopăr toți când au trecut acești nefericiți, cari au pierdut pe sburătorul nefericit... Vin celelalte comune cu flăcăi voinici și „măndre crăieșe“ cari au făcut un splendid tablou pe „Dealul-mic“.

La orele 8 seara s'a început splendidul concert. Dșoara Cella Delavrancea a robuit publicu ce s'a adunat în număr foarte mare, cu talentul său artistic. D-na Triteanu a fost foarte fermecătoare. „Priveghitoarea din Ardeal“ a știut să miște publicul, care eră de altcum cam trist din cauza nefericirii. Și toți ceialți au fost foarte gustați. Corul, ce a executat cântările cu precisiune, în „Inșiră-te Mărgărite“ a fost condus de însuș compozitorul, ce a fost viu aplaudat. Acea seară a fost o adevărată seară artistică. Succesul a fost splendid.

Ziua a doua.

În ziua doua a urmat raportul general, în care s'a apreciat munca depusă pe altarul culturii românești în decursul an 1912.

Numărul membrilor sa sporit într-un mod de tot neîmsemnat. Dintre băncile și însoțirile noastre, abia 46 și-au achitat taxele de membri. În listă lipsește chiar numele celor mai de frunte bănci.

Despărțămintele și-au îndeplinit mai strălucit chemarea lor. Dintre 74 de despărțăminte 52 au fost active și mai ales celea din Brașov, Năsăud, Seliște, Vișeu Iza-Beclean etc. 5 n-au funcționat deloc. Între acestea a trebuit să fie și cel din Orade și Hălmgai.

Prelegerile populare sau sporit cu 327 față de celea din anul trecut. Numărul lor a fost 1100 și le-au ascultat 25000 de țărani. Rezultate frumoase a obținut și Conferențiarul agronomie, reușind să înființeze două însoțiri Reffelsen și o reuniune pentru asigurarea viteilor. După puțină și înprejurări au ținut și conferințe și prelegeri despre pomărit și altele. Sa făcut apoi propagandă, înscriind membrii noi. Conferințe sau ținut în comitate: Albainferioara, Turda Arieș, Hunedoara Bihor. Conferințe pentru intelectuali s'au ținut în Sibiu, Brașov, Blaj. Cluj, și Brad. Merită toată lauda cursurile populare ținute dnii profesori dela Blaj. Se hotărăște, ca de aici încolo să se țină în toate centrele astfel de cursuri, cât și cursuri de vară.

Instruarea analfabeților încă a progresat. În decursul anului 1912 s'au instruit 890 de analfabeți.

Expoziții asemenea s'a aranjat în cele mai muete despărțăminte. Așa expoziții de copii, țăseturi de lucruri de mână și altele. În legătura cu acestea s'a studiat posibilitatea înființării unei școli de meserii și agricole în munții apuseni.

Agenturile „asociațiuni“ s'au sporit cu 121 iar biblioteci cu 59. Marele mecenat dl. Vasile Stroescu a binevoit să dăruiască 25 mi coroane pentru biblioteci cu cărți populare. Bani acestia vor fi predați destinați lor încă în toamna aceasta.

Și despărțămintele „Asociațiuni“ se tot înmulțesc. Revista „asociațiuni“ „Transilvania“ a apărut numai de 6 ori.

Frumoase progrese arată Biblioteca populara a „Asociațiuni“ care a pătruns în anul acesta până în cele mai depărtate colțuri ale românismului. În anul acesta a avut biblioteca populară a „Astrei“ cu 1253 de abonați mai mulți, decât în anul precedent.

În cadrele secțiilor științifice literare are să se înființeze o „secție sportativă. Delc 1 ianuarie 1914. „Transilvania“ va apărea în fie care lună tot atunci se vor edă și analele astrei!!

Urmează apoi despre Biblioteca asociațiunii, muzeul, școala de fete și altele.

Averea „Asociațiuni“ e de kor. 1.185.913'84, o creștere de kor. 86.588'07.

Sedința II.

Di preș. A. Bărsceanu mulțamește publicului adunat și mai ales celor din Orăștie pentru călduroasele manifestații. După aceasta să se cetesc telegramele. Urmează discuția asupra raportului general, care se primește cu unanimitate. O vie discuție se naste asupra singurațicelor propuneri. Între propuneri amintim: Di Bărsceanu propune să se trimită omagii marelui Stroescu. Se discută chestia internatului din Cluj, și soartea moșilor din munții apuseni.

Di Osvadă ceteste raportul comisiei financiare, în care se spune, că starea financiară nu e îndestulătoare. estragându-se din averea totală fondurile cu mențiuni speciale, averea curată a „Astrei“ e abia de 33000 coroane. Propune:

a.) În biserici să se poarte duminică și în sărbători un disc pt. asociațiune, de unde ar veni cel puțin 1 cor. în calcul mediu din fiecare comună, în toate duminicile și sărbătorile deci un venit considerabil.

b.) Băncile să dea 1 % din cvota de binefacerea „Astrei“.

Asupra acestor propuneri se-ncege o discuție vie. La urmă propunerea comisiei se primește. Di Dr. Teodor Mihali propune să se instituie încă doi conferențieri, pentruce ofere dsa spesele.

În sedința de după amiaz se cetesc cele 2 conferințe (de dnii Dr Ioan Radu și Dr Silviu Dragomir.)

În sfârșit urmează raportul comisiei pentru înscrierea membrilor noi. S'au înscriși membrii ordinari 74. ajutători 37 total 114. Comitetul se realege cu prelungi aplaud și ovații. Pentru anul viitor se decide a se ținea adunarea generală în Năsăud, cu care ocaziune se va ținea și jubileul de 50 ani al gimnasiului românesc din Năsăud.

Di presedinte incheie adunarea generală mulțamind pentru primirea, ce li s'a făcut, regretând adânc ireparabila pierdere a celui mai mare Român din acel ținut, al scumpului nostru Aurel Vlaicu.

Sfințirea bisericii din Moșnița.

Una din țintele, ce și le-a pus înaintea ochilor P. S. Sa Di Episcop al Aradului cu ocaziunea suirii pe tronul arhieresc și-a găsit o nouă realizare. Coborirea în popor pentru înălțarea lui sufletească, drumul apostolice în mijlocul credincioșilor păstoriți pentru a-i ridica de-asupra năcazurilor și ai îndemna spre nouă trudnice munci întru prosperarea lor, a găsit un nou privilegiu prin sfințirea bisericeii din Moșnița.

Din sudoarea moșnițenilor și din banul lor cu greu adunat, s'a realizat dorința lor fierbinte de a-și vedea biserica lor în nouă podoabe. După câțiva ani de lucrare acuma își văd visul cu ochii, biserica lor renovată radical cu o pictură frumoasă. Îndemnul pentru renovarea și împodobirea Sionului lor l-au primit din cuvântarea Prea S. Sale dela sfințirea bis. din Remetea, satul vecin, din 1911 toamna.

Prea S. Sa în zelul său apostolic și în urma învătării credincioșilor din aceasta parohie n'a întrelăsat nici aceasta ocaziune pentru a se duce în mijlocul iubitorilor săi credincioși, a căror soarte o are totdeauna înaintea ochilor. După dorința lor așa s'a și întamplat.

Încă de sâmbătă în 31 august v. la amiază a plecat spre Timișoara delegatul Prea S. Sale Dlui episcop Ioan I. Papp cu 1 diacon pentru serviciul pregătitor Dzeesc.

Eră un timp frumos de toamnă cu un cer senin. Dela Timișoara — până unde am mers cu trenul — am luat-o spre răsărit cu trăsura pe un drum bine pietruit. În drum spre Moșnița am dat de Moșnița nouă, o colonie adusă din toate părțile țării și așezată aici de erariu.

Nu departe de această așezare dăm de comuna, unde ne-a fost scopul să ajungem, de Moșnița adevărată. Aici nu vedem casele frumos și scump zidite din satul vecin, ci cum le-a ajutat Dzeu și bogăția singuratecului. O casă de peatră, mai înaltă și luminoasă, alta din pământ acoperită cu paie și scundă. E însă viață în sat, iarba n'a năpădit ulițele și curțile.

Nu departe de marginea satului dăm de biserica frumoasă și școala încăpătoare. Aici am găsit oameni vioi, sănătoși, însă cam pațini copii, după cum bine a și observat Prea S. Sa în cuvântarea rostită.

În acea zi după amiază s'a ținut vecernia cu priveghierea prescrisă la sfințirea de biserici. A servit delegatul Prea S. Sale, ref. bis. Gheorghe Popovici, preoții Dimitrie Adam, Nicolae Moșcovescu și diaconii Moise Popovici și Gheorghe Teoran.

Dimineața zilei următoare am fost surprinși de niște picuri reci de ploaie, ce ne-a fost trimisă de Dzeu poate pentru ca să ne vestească jalea neamului, că a murit aviatorul Vlaicu.

Moșnițenii însă erau toți în picioare nerăbdurii pentru a prinde cât de iute momentul sosirii Arhierelui în mijlocul lor. S'au ales cei mai voinici dintre ei și au alergat ca niște călăreți adevărați înaintea Episcopului lor, iubit, pe care abia l' așteptau să vină și'n mijlocul lor spre ale înveseli inimile cu darul graiului său apostolic.

Pe la ciasurile 8^{1/2} iată și auzim sunând treascurile, cari ne anunțau, că Prea S. Sa a ajuns la hotarul comunei, unde l'a bineventat adm. protop. Ioan Oprea, protopretorele Somogyi și notarul din loc. Preoții toți în ornate, băieții de școală în haine de sărbătoare, fetițele frumos îmbrăcate cu buchetele de flori în mâni, postați în două rânduri înaintea bisericii așteptau cu inima plină de bucurie să vie cel dorit.

Nu mult după acestea vedem ivindu-se călăreții, apoi trăsurile, cari aduceau pe iubitul Arhieriu însoțit de administratorul protopopesc, 2 diaconi, protopretorele, notarul și mulți inteligenți.

Prea S. Sa ajuns naintea bisericii a fost bineventat de preotul locului Dim. Adam și o școlăriță predându-i un buchet. Oratorul a spus în cuvinte frumoase dorul inimei și bucuriei lor, de a vedea în mijlocul lor pe principele bisericii. Le-a răspuns P. S. Sa mulțumindu-le pentru dragostea arătată și jertfa adusă cu renovarea lăcașului măririi lui Dzeu.

La 9 ore și ceva s'a început serviciul pentru sfințirea bisericii, la care a servit Preasfinția Sa asistat de protopopul ref.-bis. Gheorghe Popoviciu, adm. ppsc Ioan Oprea, preoții: Dimitrie Adam, Lazar Pascu, Trifu Petcu, Iosif Petcu, Iuliu Tioldan, Moise Barbule-

scu, Constantin Micu, Valeriu Ionescu, Nicolae Mașcovescu și diaconii: Cornel Lazar, Dr. Lazar Jacob Moise Popovici și Gheorghe Teoran.

Biserica încă de pe la 8 ciasuri începea a se umplea. S'a adunat mulțime de oameni și din satele vecine. Printre cei prezenți am văzut pe: Dr. Cosma, Cărăbaș, Dr. Adam Magdu, Nicorescu din Timișoara și mulți învățători și notari, cari au venit să salute pe P. S. în această misiune apostolică și să facă deplină și bucuria Moșnițenilor. Plină eră biserica de lume. — Răspunsurile liturgice le-a dat corul bineinstruat al învățătorului din loc Caba.

La finea slujbei dzești Prea S. Sa le-a ținut o cuvântare caldă de 45 de minute, în care le-a lăudat zelul, munca și jertfa arătată pentru renovarea bisericii. I-a îndemnat, ca și ei întocmai ca bis. lor, să trudească mai departe pe fundamentul moștenit din bătrâni, pe virtuțile creștinești și credința strămoșească dar, n'a întrelăsat ale atrage atențiunea și asupra cauzei lor, cauze cari împedecă sporirea nașterilor și cari a provocat scăderea poporului. Aceasta cuvântare le-a adus multă mângâiere moșnițenilor.

În decursul liturghiei a fost hirotonit întru presbiter al Toracului mare diaconul Gheorghe Teoran.

După serviciul divin la 1 oră după amiază s'au început recepțiile la casa preotului din loc, după cari P. Sa a făcut vizita onorațiilor iar la 1/2 la 2 a fost banchetul cam bogat și scump pentru o comună nu prea mare ca Moșnița. În decursul banchetului ne-a delectat corul junilor din loc cu cântări naționale.

La 3/4 la 4 a urmat despărțirea între uralele moșnițenilor luând drumul spre Timișoara și de-acolo la reședință.

Tragedia lui Aurel Vlaicu.

Primele telegrame au roscolit durerii adânci în toate părțile și în toate păturile noastre sociale. Cu iuțala fulgerului a străbătut durerea toată suflarea românească care îl iubiă, îl adoră ca pe un idol al națiunii. El, fiul țaranului năcăjit, geniul rasei noastre nobile care a rupt lanțurile de veacuri ale gliei și s'a ridicat în sfera dată numai oamenilor mari, bărbatului care trăește nu pentru sine, ci pentru poporul său; s'a jertfit pe altarul progresului civilizatoric pentru gloria neamului său.

Jertfa însă este prea mare, căci cine îl va înlocui în opera sa măreață? Cine va mai inspira atâtă mândrie în norodul nostru? Cine va mai deșteptă conștiința cea puternică că suntem vrednici de viață, cum a deșteptat-o el anul trecut prin sborurile sale vulturești.

Întreagă obștea românească stă incremenită în urma acestei groaznice tragedii. Popor nenorocit! Toți parazitarii vieții noastre de toate categoriile, dela demagogul cu reclamă ieftină până la simonistul cu afiș farizeic, toți aceștia cari submină moralul vieții noastre publice sunt nu numai tolerați, ci chiar menajați în ciuda trudnicilor nizuințe spre bine; iar el prevestitorul zilelor mai bune, cade jertfă idealului său la etate de 33 de ani.

A fost prea crudă soarta de astă dată, ne-a cerut jertfă peste puterile noastre, căci ne-a luat ce am avut mai scump, ne-a răpit scânteia menită să aprindă focul muncii cinstite.

*

De mult îl ispitea gândul să treacă în sbor peste Carpați. Ca ocaziune bine venită i-s'a îmbiat adunarea generală a „Asociațiunii“ dela Orăștie. Voiă să facă o surprindere plăcută celor intruniți la Orăștie în numele

culturei. Fără reclamă cum sunt toți oamenii mari a plecat sâmbătă la 3 ore d. a. din București spre Ploești, dinapoi îl urmărea un automobil cu doi pretini și un văr al său. Drumul până la Ploești care este destul de lung l'a făcut fără nici un accident. Deasupra orașului Ploești a făcut câteva virajuri îndrăznețe la o înălțime mare și a plecat apoi spre Câmpina. După o cale încă de 28 km. dela Ploești în hotarul comunei Bănești l'a ajuns clipa fatală, s'a prăbușit cu aeroplan cu tot. A fost găsit mort și aparatul complet distrus.

Ca amănunte asupra accidentului cu sfârșit atât de tragic spicuiem următoarele din diferite ziare:

Inginerul Vlaicu se gândea de multă vreme să treacă carpații într'un sbor dela București până la Brașov. Aceasta era singura lui dorință, cea mai arzătoare. Turneurile sale din străinătate, însă, l'au silit să amâne acest plan pentru mai târziu.

Astă primăvară, gândul acesta temerar îl obseda din nou și numai la sfaturile prietenilor săi intimi s'a hotărât să amâne sborul până ce-și va construi aparatele cele noi. Se vede, însă, că nerăbdarea îl rodea și nu a putut să reziste acestui gând ademenitor căci Sâmbătă și-a luat vechiul aparat și a plecat. Doi prietini ai săi, constructorul Magnani și profesorul Nedelcu, corespondent al ziarului „Reichspost“ din Viena, împreună cu un văr al său Miron, au plecat cu automobilul spre Sinaia.

La orele trei d. a. Vlaicu a plecat cu aparatul dela Cotroceni luând direcțiunea Ploești Automobilul îl urmărea de aproape.

Groznicul accident s'a petrecut astfel:

Vlaicu vinea dinspre Ploești pe la ora 5 și jumătate, îndreptându-se spre Sinaia. În marginea satului Bănești la o înălțime de 35—40 de metri deodată aeroplanul alunecă pe o parte și cade în mod vertiginos la pământ, unde îngropă sub sfărâmături pe îndrăznețul aviator. Vlaicu au fost scos mort de țărani comunei, având baza craniului despicată și picioarele rupte.

Duminecă, de dimineață au sosit cu automobilele din București toți oficerii aviatori în frunte cu principele Gh. Valentin Bibescu. În corpore s'au dus de au văzut locul unde au căzut Vlaicu și au vizitat corpul neînsuflețit al camaradului lor în aviație. S'a dispus ca corpul să fie îmbălsămat și transportat la București.

Examinând corpul s'a constatat că are brațul drept frânt, ambele picioare rupte la încheeturi. Coloana vertebrală e ruptă, ceea ce a provocat moartea instantaneu. Baza craniului e zdrobită; osul nasal e rupt; la ochiul stâng are o puternică contuzie pe orbită.

După îmbălsămarea corpul lui Vlaicu a fost îmbrăcat și depus la morga spitalului soc. „Steaua română“

Principile Gh. V. Bibescu, a hotărât să cumpere terenul unde a căzut Vlaicu, iar un comitet compus din judecător și instructori a deschis o listă de subscripție pentru ridicarea unui monument. S'au adunat imediat câteva mii de lei. Un domn — Mihailovici dela „Steaua română“ i-a luat masca.

M. S. regele și principii moștenitori au cerut informațiuni detaliate asupra împrejurărilor în cari a murit Vlaicu.

La locul accidentului se duce multă lume.

Intru cât aparatul e aproape complet distrus e greu de stabilit cauza accidentului. Se fac diferite supoziții, fără ca una din ele să poată fi luată drept cea adevărată.

Aripile aparatului sunt distruse; motorul a fost îngropat în pământ; roatele sunt stricate. Depozitul

de benzină e trutit; elicea e ruptă. Pe locul unde a căzut s'a făcut o groapă de aproape o palmă adâncime.

Cauza accidentului.

Pe aproape de Câmpenia aparatul era la o înălțime de 450—500 m. Locuitorii comunei Bănești l'au văzut descriind mai multe cercuri îndrăznețe pe urmă aparatul s'a precipitat din înălțime cu o iuteală vertiginosă până la o distanță de 50—60 de metri, când s'a avântat din nou în înălțime, pe urmă a căzut.

În primul moment se credea că accidentul a fost provocat de un defect al motorului, cum se întâplase și astă primăvară. E însă mai presus de orice îndoială că nu motorul a cauzat accidentul. El au fost găsit în stare normală, afară de avuriile suferite în momentul când s'a isbit de pământ.

Cele mai frumoase sboruri făcute la București și admirate de publicul ce vizita hipodromul erau ale lui Vlaicu; nu arareori a fost văzut, cu aparatul înclinat sub un unghiu de cel mult 12 grade, atât de îndrăzneț încât celor de jos le îngheța inima de spaimă, de teamă, că va cădea dintr'un moment într'altul.

Aparatul inginerului Vlaicu era construit pe teoria pendulului și oricâte defecte ar fi avut motorul, acest fapt escludea cu desăvârșire căderea lui precipitată. Afară de aceasta aripile nu aveau nici o nervură, astfel că deteriorarea lor în timpul sborului era cu totul imposibilă.

Adevărata cauză a nenorocirii e virajul prea îndrăzneț:

La o înălțime de 500 m. când a fost semnalat în zare, aparatul a început să rotească în cercuri mici atât de îndrăznețe încât îți făcea impresia că se va frânge în două. În acest moment aparatul s'a înclinat sub 0 grade și au început să alunecă pe aripă în linie perpendiculară, patinând până la o distanță de 50—60 metri dela pământ, când Vlaicu, printr'o manevră disperată a cârmelor a încercat să l' reducă din nou în poziția normală.

Încercarea însă n'a reușit și aparatul s'a isbit cu toată puterea îngropând pe aviator sub el.

Inmormântarea.

A fost o mormântare princiară, cum n'a mai văzut capitala Țării românești! Iar jalea și dozul mulțimei imense peste 150.000 de oameni, care au însoțit carul mortuar nu se pot descrie. N-a rămas ochiul, din care să nu curgă lacrimi de recunoștință și de regrete eterne pentru cel care ne-a înălțat neamul ducându-i faima departe peste granițele țării românești și ale Ardealului său iubit. Și precum sufletele erau îndoliate, astfel și capitala. steagurile tricolore îndoliate și felinarele cernite pe toate străzile pe cari le a parcurs colegiul imens a însoțit ca un ultim omagiu rămășițele lui Aurel Vlaicu până la marginea groapei din cimitirul Bellu...

Cel mai solemn, dar poate și cel mai emoționant moment al ceremoniei funebrele a fost acela, când reprezentantul Maj. Sale regelui Carol, ministrul de războiu generalul Hârjeu s'a prezentat la oarele 4 în biserică Sf. Gheorghe și oprindu-se lângă catafalcul cufundat în flori și coroane nenumărate a aninat de peptul marșurului unui neam întreg medalia de aur a „Virtuții Militare“.

Scumpul meu Vlaicu, a zis încărunțitul general român cu vocea înăbușită de durere, apreciând virtuțile tale ostășești, pe cari le-ai dovedit prin sborurile tale neîntrecute de recunoaștere în serviciul armatei române

pe câmpurile Bulgarei Regele recunoscător îți trimete prin mine medalia de aur a „Virtuții militare“...

Au urmat momente de tăcere, în cari vorbeau numai suspinele și șiroaiele de lacrimi de pe fețele celor prezenți la această scenă copleșitoare.

În biserică a mai vorbit Arhiepiscopul Teofil Mihailescu, care a oficiat cu mare asistență prohodul, loc. colonelul Mihail și părintele asesor Lazar Triteanu în numele Metropoliei române din Ardeal.

Contegiul a parcurs apoi mai multe străzi principale. În tot parcursul cortegiului ofiterii școlii de aviație și ai ligei aeriene au executat sboruri deasupra multimei imense și a mormântului.

În fața palatului poștelor a vorbit d-l Dr. Aurel Vlad, în numele poporului românesc din Ardeal și Ungaria, iar la mormânt d-l Dr. V. Nițescu în numele presei române din Ardeal.

Sfășietor de inimi a fost momentul, când căzând primii bulgări de pământ de-asupra srierului d-l Dr. Aurel Vlad a aruncat în mormânt o mână de țărână dusă din îndepărtatul pământ al Bîntîntului...

La înmormântare, pe lângă zecile de mii cetățeni ai capitalei române, a participat tot ce are Bucureștii mai distins în frunte cu generalii și oficerii armatei române. Erau de față generalii Hârjeu, Coandă, Socec etc. N-a fost autoritate, instituțiune, societate, corporațiune, care să nu fi fost reprezentată prin delegații speciale.

Din partea familiei au urmat carul funebral mama, tatăl, fratele și cele două surori ale lui Vlaicu

Dintre reprezentanții Ardealului s'au remarcat în mulțime delegația Sibienilor: d-nii L. Triteanu, Dr. Fruma, și delegatul „Asociațiunii“ O. Tăslăuanu.

Bîntîntul a fost reprezentat prin opt feciori.

Orăștia a fost reprezentată prin d-nii Dr. A. Vlad, Aurel Cristea și S. Bornemisa, iar Brașovul și ziarul „Gazeta Tr.“ prin d-l Dr. Voicu Nițescu.

Numeroșii delegați din Ardeal și Ungaria, cari voiau să meargă la București, și-au scuzat absența prin măsurile severe luate la granița Ungariei din cauza holerei. Numărul telegramelor și scrisorilor de condoleanțe sosite la București din toate părțile locuite de Români în decursul acelei zile, este de câteva sute.

Adunarea generală a „Reuniunii Inv. români dela școlile pop. ort. rom“.

Adunarea generală a învățătorilor gr. őr. rom. din ăst an s'a ținut la 1/14 și 2/15 sept. a. c. în frunța comună Șiria situată sub frumoasa podgorie cu același nume.

Din Arad pleacă un grup de învățători și oaspeți cu trenul ămbătă după amiază în frunte cu președintele I. Moldovan. Ajungând în gara susnumitei comune, sunt întâmpinați de-o mulțime imensă, de școlarii tuturor școlilor conduși de învățătorii de clasă, de bravul popor șirian în frunte cu d. protopop M. Lucuța. Îndată la sosire, corul școlarilor întonează un imn ocazional românesc de o frumusețe rară. După ultimele acorduri dulci și îngerești, d. protopop bineventează oaspeții sosiți, la care președintele d. I. Moldovan răspunde prin cuvinte alese scopul sosirii și țința deschiderii în aceasta comună.

Dela gară am fost conduși la școala centrală, unde iarăși am fost întâmpinați de-o mulțime de popor

ășteptând fiecare oaspele său. Făcându-se apoi în cvartirarea, seara la oarele 8 ne-am întrunit din nou la ospătăria din loc unde ne-a ășteptat inteligența română condusă de protopopul local. Aici petrecurăm câteva clipe de dulce revedere până cătră mezul nopții.

În ziua următoare, adecă Duminecă luarăm parte la serviciul religios împreunat cu chemarea Duhului sfânt parastas pentru reposații reuniunei. Biserica a fost ticsită de popor. Serviciul a fost pontificat de protopopul local d. M. Lucuța.

După terminarea serviciul adunarea generală a fost deschisă de președintele I. Moldovan, care prin cuvinte binepricepute pline de indemne pentru munca grea de astăzi a învățătorilor confesionali, declară ședința de deschisă.

Dintre oaspeții pe cari i-am putut remarca au fost comitetul parohial în frunte cu vrednicul președinte A. Secula, advocații Dr. Hotăran, Dr. Popescu, Dr. Monța. Gh. Purcariu din Arad, inspectorul regesc Kehrer, adjutul său Dr. Ioanovits, țărani și alți domni și doamne. După bineventurarea cărora se prezintă rapoartele și esmit comisiile censurătoare. Urmează apoi cetirea disertațiunei: Date nouă despre Gheorghe Lazar cetită de d. profesor preparandial, Dr. A. Sădean, care dizertație a fost ascultată și apreciată foarte mult de membrii reuniunei.

Ședința a II-a.

Deschizându-se această ședința își cetește d. Petru Vancu învățător în Măderat disertațiunea. „Care e cauza de institutele ped. nu sunt cercetate de mai mulți elevi, iar tinerii nu se aplică pe cariera învățătorească.

Această dizertație a provocat vii discuțiuni la cari iau parte mai mulți membri a-i reuniunei, dat fiind că această chestie este de o natură gingașă și totodată importată. După aceste discuții ședința a II-a se ridică.

Ședința a treia.

Luni la oarele 8 a. m. s'a deschis ședința a treia prezidiază I. Moldovan. La ordinea zilei au fost unele dizertațiuni și agende administrative. S'a cetit dizertația d-lui P. Roșu despre „Probleme și chestiice ne privesc“ care lucrare a stărnit în mijlocul învățătorilor vii discuțiuni; mai apoi I. Crișan dizertația sa: „Un confort al manualelor de l. maghiară,“ T. Cherecheanu despre „Puterea educativă a școlii“ toate aceste dizertațiuni atât prin subiectul ales, cât și felul de lucrare au fost de-o valoare pedagogică. Urmând propunerile și rapoartele comisiunilor, ședința a III. se ridică. La sfârșitul ședinței vorbește părintele protopop M. Lucuța apreciind munca și zelul învățătorilor confesionali români, imploară darul lui Dumnezeu peste munca lor. După ce în numele învățătorilor D. Boariu mulțamește șirienilor pentru buna primire cu toții ne dăpărtărăm la căminele noastre spre a-ne continua munca trudită spre binele bisericii și a neamului fiind mai bogăți în cunoștințe și dulci în suvenirii despre bravii podgoreni

Rap.

Convocare.

În virtutea §-ului 12 din statute convocăm prin aceasta *adunarea generală a VII-a* a „Reuniunii Învățătorilor dela școlile populare profesionale de sub jurisdicțiunea Consistorului gr.-ort. rom. din Oradea-mare” *pe mercuri 18 septembrie (1 octombrie) 1913*, în opidul *Beins*, la care sunt invitați toți membrii ordinari, și ajutători, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii Reuniunii.

Program:

Dimineața la orele 8 asistare în corpore la chemarea Duhului sfânt, în s. biserică, după care cei adunați se vor întruni în Sala de conferințe a școlii de fetițe gr.-ort. române din loc.

Sedința I.

1. Cuvânt de deschidere și salutarea oaspeților.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Prezentarea rapoartelor și exmiterea comisiunilor pentru cenzurarea raportului general, de cassă, bibliotecă și raportul controlorului. Exmiterea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi.

4. „*Dr. Petru Șpan*” conferință de *Dr. Nicolae Regman*.

5. „*A învăță și a lucra lucrul manual (slöjd) în școlile populare*” prelegere de profesorul *Nicolae Mihulin*.

Sedința II.

6. „*I. Fr. Herbart*” disertație de *Efrem Țigu*.
7. Raportul comisiunilor exmise sub 3.
8. Propuneri și interpelări.*
9. Staverirea locului și timpului adunării generale viitoare.
10. Îndeplinirea locurilor vacante din birou și comitet.

11. Apelul nominal.

12. Închiderea adunării generale.

Beins, la 26 august (8 sept.) 1913.

Ioan Roșu,
președinte.

Iuliu Lazar,
notar.

Nota. Pentru încetare sunt mijlocite mai multe odăi cu prețuri reduse la ospătăriile din loc. Cei ce reflectează la cvartire gratuite sunt a se înștiința la D-șoara Elena Pinter în *Beins*, iar participanții la banchet să se însinue la biroul reuniunii. Seara va avea loc o serată teatrală declamatorică în „Hotelul Opidan” urmată de dans.

CRONICA.

Mulțămită publică. Subscrisul în numele „reuniunii de cântări din Moșnița” viu prin aceasta a exprimă adâncă mulțămită P. S. Sale Domnului Episcop Ioan I. Papp pentru donațiunea de 10 cor. ce a binevoit a face reuniunii cu ocaziunea sfințirii bisericii noastre. Moșnița în 4/17 sept. 1913. George Caba inv. dir. preș. reuniunii.

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „Luceafărul” Nr. 17, 1913 cu următorul cuprins bogat și variat: *** România nauă. Maria Cunțan; Scrisoarea

*) Acestea trebuiesc prezentate prezidiului în scris cu cel puțin o zi înainte de adunarea generală.

(poezie). * * Scrisoarea (poezie). Ecat. Pitiș; Cântece (poezie). P. Papazissu: În Ajunul războiului. * * În drum spre înlăptuirea idealelor noastre. I. Agârbiceanu: Dor de ducă. Marilina Bocu; Pe Via Dolorosa. I. Agârbiceanu; Arhanghelli (roman). Dări de seamă: K. K. . . . Bărbulescu Ilie: Relations des Roumains avec les Serbes, les Bulgares, les Grecs et la question macedo-roumaine.

Anunț.

Subsemnatul am pierdut decretul de întărire pentru postul de învățător dela școala gr. or. rom. din Izvin (Ószény), care decret poartă dtul din luna lui noembrie 1903.

Aduc aceasta la cunoștință publică.
Izvin, 30 august 1913.

Stefan Stefanu
învățător.

Concurs.

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățător-ști-cantorale dela școala poporală gr.-or. rom. din **Șilindia** (Selénd) protopresbiteratul Buteni se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din cassa culturală 906 cor.
2. 12 m. lemne pentru învățător 84 cor.
3. Scripturistica 10.
4. Spese pentru conferințe 20 cor.
5. Stolele cantonale 10 cor.

6. Locuință și grădină de legume; de încălzitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

7. Intregirea dela stat e pusă în prospect pentru învățător cvalificat și ales conform art. de lege XXVII din 1907, deci fără altă întervenire se consideră de asigurată și conform art. XVI din 1913.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescrise și anume: a) extras de bottez; b) diploma învățătoarească; c) atestat de apartinență (illetösségi bizonyítvány) d) atestat despre serviciul de până acuma toate în original și adresate comitetului parohial din Șilindia, să le subștearnă oficiului protopopesc din Buteni (Körösbököény), având a se prezenta în vre-o duminică sau sârbătoare în sfânta biserică, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Alesul învățător este îndatorat a prevedea instrucțiunea și în școala de repetiție, a prevedea agendele cantonale în școală, în și afară de biserică, a instrui școlarii în cântările și ceremonialele bisericești și ai conduce regulat în dumineci și sârbători la sfânta biserică.

Din ședința comitetului parohial ținută la 29 August 11 Septembrie 1913.

În conțelegere cu: *Florian Roxin*, ppresb. insp. școlar.

—□—

1—3

Prin aceasta se publică concurs pentru stațiunea de învățător la școala confesională gr.-ort. rom. din **Kisszedres** cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Stațiunea e împreunată cu următoarele emolumente:

- a) Dela comuna bisericească în bani gata 475 cor. 50 fileri.

b) 103/8 cubule bucate mixte à 12 cor. de tot 124 cor. 50 fil.

c) Întregirea dela stat.

Recurenții au să observe dispozițiile regulamentare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Adrian P. Deseanu*, protopop.

—□— 1—3

Pe baza ord. Ven. Cons. orădan de Nrul 1932/913. B. se publică din nou concurs, pentru îndeplinirea postului de paroh din parohia de **clasa III-a Chișlaz** (Vămosláz), cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan, pe lângă următorul beneficiu:

1. Locuință liberă din 3 odăi, bucătărie, cămară cu supraedificatele de lipsă, precum și o grădină mare de legume.

2. Pământ estravilan 16 jugh. à 1200 □ st. în două table.

3. Drept de pășunat pentru 6 vite cornute.

4. Bir dela fiecare casă cu pământ 1, dela casă fără pământ $\frac{1}{2}$ vica de grâu, săcară, sau cucuruz, ori răscumpărată vica à 2 cor. 50 fil.

5. Stolele uzuat, și anume: botez 80 fil.; cununie 6 cor.; sfeștanie 1 cor.; maslu 2 cor. înmormântare mică 2 cor. mare 6—12 cor.

6. Întregire dela stat. Darea după beneficiu o suportă alesul.

Parohul va avea să provadă catehizările școlariilor dela ori-ce școală din parohie, fără să pretinde dela biserică, pentru aceasta, remunerațiune specială.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poftiți, ca recursele ajustate regulamentar, adresate comitetului parohial din Chișlaz, să le înainteze oficiului protopopesc în Oradea-mare (Velența), având — cu observarea strictă a dispozițiilor din Regul. p. parohii a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare, în sf. biserică din Chișlaz, pentru a-și arată desteritatea în rituale și în oratorie.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Andrei Horvath*, adm. protopopesc

—□— 1—3

Se publică concurs cu termen de **30 zile** la postul de preot din parohia vacantă de **cl. III Poiană** (Biharmező) protopopiatul Vașcăului cu următoarele beneficii.

1. Bir preoțesc dela fiecare număr de casă 1 (una coroață) pe an numărul caselor 130.

2. Stolele legale.

3. Întregirea dela stat după cvalificațiunea celui ales.

Alesul preot va avea să se îngrijească de locuință pentru sine, va suportă toate dările publice după venitul beneficiat și va catehiză la școală fără altă remunerațiune.

Recurenții să se conformeze dispozițiilor regulamentare.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu*, protoprezb.

—□— 1—3

Se publică concurs cu termen de **30 zile** la postul de preot din parohia vacantă **Seghiște-Hârsești** (Segyesd-Herzafalva) protopopiatul Vașcăului cu următoarele beneficii.

1. Dela parohia Seghiste:

1. Folosirea pământului parohial (arător și fânaț) în mărime de 12 h. 1577 st. □. cu deobligământul de a plăti darea erarială și echivalentul.

II. Dela parohia Hârsești:

2. Dela fiecare număr de casă (52) câte 2 cor. anual ca bir parohial.

3. Dela amândouă parohiile stolele îndatinate și anume: înmormântarea 4 coroane (la prunci 2 cor.. botezul 1 cor. Liturgia 1 cor. 20 fil. cununia 2 cor. Sfeștania 1 coroață.

4. Întregirea dotațiunei dela stat după calificațiunea celui ales.

5. De locuință — nefiind casă parohială se va îngriji alesul care este îndatorat a provedea și catihisațiunea fără altă remunerațiune dela comuna bisericască.

Recurenții să se conformeze dispozițiilor regulamentare.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu*, protoprezb.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți din **Câmpanii de sus și de jos** (Fonókismezős) se escrie concurs cu termen de alegere **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă pe lângă următorul salariu:

Dela comună 600 cor. în numărar și întregirea dela stat conform anilor de serviciu. Învățătorul va provedea și cantoratul pe lângă stolele uzuat.

Reflectanții au să se conformeze dispozițiilor regulamentare.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu*, protoprezb.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți gr.-or. române din **Țigănești** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. În numărar 400 cor.; 2. Uzufructul alor $10\frac{1}{4}$ holde catastrale pământ arător 200 cor. 3. Întregirea dela stat conform art. de lege XVI din 1913. 4. Cvarțir: 2 chilii și culină. 5. Grădină de legumi. 6. Pentru încălzitul salei de învățământ 10 metri lemne de foc.

Stole cantorale separat conform uzului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înaintă recursul-instruit regulamentar și adresat comitetului parohial din loc Preanonoratului oficiu protopresbiteral gr.-or. român din Vaskóh, și a se prezenta în cutareva zi de repaus la sfânta biserică din Țigănești pentru a-și dovedi desteritatea în cant și tipic.

Țigănești, 20 Iulie (2 August) 1913.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu*, protoprezb.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți dela școala gr.-or. română din **Sebiș** (Körössebes) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente.

1. 600 bani gata. 2. Întregirea dela stat conform articolului de lege XVI din 1913. 3. Cvarțir 2 chilii și culină. 4. Grădină de legume. 5. Pentru încălzitul salei de învățământ 10 metri de lemne. Stolele cantorale conform uzului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înaintă recursul instruit regulamentar adresat comitetului parohial din loc Preanonoratului Oficiu protopresbiteral gr. or. român în Vașcău (Vaskóh) și a se pre-

zentă în cutare zi de repaus la sfta biserică din Șebiș pentru a-și dovedi dexteritatea în cant și tipic.

Șebiș la 21 iulie (3 august) 1913.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu*, protopresb.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți-cantorale vacante din **Cintei**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Salarul până la suma de 1200 cor. se va plăti din cassa culturală a parohiei, iar ce trece peste 1200 cor. se va acoperi din ajutorul de stat ce s'a cerut.

2. Locuință cu grădină.

3. Pentru conferință 20 cor.

4. Pentru scripturistica 20 cor.

5. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. 20 fil. iar de se va cere și „hora mortului“ încă 1 cor.

Alesul învățător este îndatorat a prevedea instrucțiunea și în școala de repetițiune, a prevedea agendele cantonale, a instrui elevii în cântările și ceremoniile bisericesti și ai conduce regulat în duminici și sărbători la s. biserică.

Cei apți de a înființa și conduce cor vocal, vor fi preferiți.

Reflectanții sunt poftiți ca recursele lor ajustate cu a) extras de botez, b) diploma învățătorescă, c) testimonii despre pregătirile anterioare, d) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, e) atestate despre eventualele servicii anterioare, — toate acestea în original — și adresate comitetului parohial ort. român din **Cintei**, — să le substearnă P. O. D. Dr. *Dimitrie Barbu* protopresbiter în Chișineu — (Kisjenő), având a se prezenta în termenul concursual — în s. biserică din **Cintei**, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Cintei, din ședința comitetului parohial ort. rom. ținută la 26 august (8 septembrie) 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu* protopresbiter, inspector școlar.

—□—

2—3

În senzul rezoluțiunii Ven. Consistor gr. or. din Oradea-mare de sub Nr. 2981/909 și pe baza încuviințării Ven. Consistor Diecezan din Arad sub Nr. 6755/909 se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios pentru postul învățătoresc vacant din **Pócsafalva** (Pociovești) pe lângă următoarea dotațiune: În bani gata dela parohie 280 cor.; venite cantonale 32 cor. din arânda pământului cantonal 200 cor.; relut de lemne 72 cor.; scripturistica 10 cor.; spese de conferințe 12 cor.; întregire dela stal conform legii; evartir cu 2 chilii, culină, cămară, scl. Recursele instruate în senz regulamentar și adresate comitetului parohial din Pociovești sunt a se înainta oficiului protopresbiteral din **Belényes** (Beiuș) iar recurenții se vor prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare la sfta biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Dat în **Pócsafalva** (Pociovești) la 14/27 iulie 1911.

Comitetul parohial.

Cu consenzul adm. ppbiteral: *Dr. Victor Fildan*

—□—

2—3 gr.

Se publică concurs cu termen de **30 zile** la postul de învățător-cantor dela școala din **Forău** protopopiatul **Beiușului** pe lângă următoarele condițiuni.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Bani gata dela comuna bisericască 600 cor.

2. Venitul cantoral 80 cor.

3. Stolele 20 cor.

4. Pentru conferințe 20 cor.

5. Scripturistica 10 cor.

6. Încălzitul și curățitul salei în sarcina comunei bisericesti.

7. Ajutorul dela stat: conform legii.

8. Locuință 2 chilii padimentate, culină, cămară, pivniță și supraedificate de lipsă.

Alesul va îndeplini toate datinele învățătorului confesional ca și cantor va instrui elevii atât dela școala de toate zilele cât și dela cea de repetiție în cântarea bisericască și va catehiza dacă va fi însărcinat di partea superiorității bisericesti.

Recursele ajustate regulamentar să se înainteze la oficiul protopopesc, iar recurenții să se arate și poporului pentru a se face cunoscut.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. V. Fildan*, adm. protopopesc.

—□—

2—3 gr.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător-cantor la școala din **Beiușele** protopresbiteratul **Beiușului** se publică concurs cu termen de **30 zile** pe lângă următoarele condițiuni și emolumente.

1. Salarul în bani gata dela comuna bis. 600 cor.

2. Venitul cantoral, afară de stolele uzuale, uzufructul pământului computat în 78 cor.

3. Locuință cu 2 chilii padimentate, culină, cămară și intravilan pentru grădină de legume.

4. Ajutorul dela stat pe sama învățătorului trecut acum un an la penziune, a fost pus în curgere cu rezoluțiunea ministerială din 25 iulie 1910 Nr. 67,745, astfel fără alta intervenire se consideră asigurat.

5. Recurentul va dovedi, că și'a împlinit stagiul militar.

6. Alesul e îndatorat a-și împlini toate îndatoririle ca învățător confesional și ca și cantor bis. și a catehiza, instruiând și cântările răspunsurile bisericesti atât la școala de toate zilele, cât și la cea de repetiție.

Recursele ajustate conform regulamentului se vor înainta oficiului protopopesc concernent iar recurenții se vor prezenta și poporului pentru a se face cunoscut.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. V. Fildan*, adm. protopopesc.

—□—

2—3 gr.

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala din **Seucani** (Szokány) protopopiatul **Beiuș**, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: 600 cor. dela popor și intracât alesul e și cantor, va folosi pământul cantoral de 6 vici și stolele uzuale.

Ajutorul de stat, conform legii.

Petenții să se conformeze strict dispozițiunilor regulamentare.

Pentru comitet.

Dr. Victor Fildan, adm. ppsc.

—□—

1—3 gr.

Pentru conferirea unui stipendiu de 300 cor. pe anul școlar 1913/14 din fundațiunea „David P. Simon“ din **Lipova** se publică următorul concurs:

Reflectantul are să dovedească:

a) că e român gr. or. născut în **Lipova**;

b) că e lipsit de mijloacele necesarii pentru terminarea studiilor;

c) că e înscris în cursul al III-lea a vr'unei școale comerciale superioare din patrie.

d) că cursul al II-lea a școalei comerciale l'a terminat cu succes bun având purtare religioasă morală bună.

Rugarea ajustată în regulă are a se înainta comitetului parohial pe calea oficiului parohial gr. or. rom. din Lipova, până la 30 septembrie n. 1913.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. rom. din Lipova, ținută la 28 iulie (10 august) 1913.

Comitetul parohial.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului al treilea de învățător ori învățătoare la școala conf. gr. or. rom. din Răchita, protopopiatul Belinț, să scrie concurs cu termen dela prima publicare în „Biserica și Școala”. Emolumentele împreunate cu acest post:

1. În bani gata 341 coroane;
2. Dela 300 nri case, 12 $\frac{1}{2}$ kgr. cucuruz în boambe adecă 37-50 m. metrice, à 12-40 fil. meterul, 465 cor.;
3. Ce mai lipsește în senzul art. de lege XVI din 1913, să cere dela stat conform specialei înalte rezoluții ministeriale de snb Nr. 1799/1913;
4. Pentru conferență, dacă participă, 20 cor.;
5. Pentru scripturistică 5 cor.;
6. De la înmormântări. unde e pofit, 1 cor., cu liturgie 2 cor.;
7. Pentru locuință și grădină 220 coroane.

De încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască.

Alesul, respective aleasa, trebuie să instrueze școlari și școlărițe în cântări, în lucrul de mână; iar în dumineci și sărbători să-i conducă la biserică și să-i supravegheze.

Petițiile instruate conform legilor în vigoare, să se trimită în original. comitetului parohial din Răchita, pe calea oficiului protopopesc gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megy), în termenul concursual; iar reflectanții, respective reflectantele, sunt pofțiți a se prezentă într'o duminică sau într'o sărbătoare în s. biserică din Răchita (Rekettyő) spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Cei sau cele cari sunt de mai mulți ani în funcție au să producă și atestat de serviciu și conduită dela protopopul concernent.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc-cantoral dela școala a II de băieți din Sânmiclașul-român (ppiatul Tinca ctul Bihor) cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare.

Pe lângă următorul salar: 1. Bani gata 800 cor.; 2. Stole cantonale 50 cor.; 3. Intregirea salarului și cvinvenalele sunt câștigate dela stat; 4. Pentru fiecare conferință ori reuniune învățătorescă diurnă câte 6 cor.; 5. Pentru conducerea corului vocal pe 3 ori 4 voci se va împărtași de o remunerațiune specială; 6. Locuință în natură cu edificii laterale — ori la dorința învățătorului alegând 200 cor. relut de cvartir amăsurat legii din anul 1907.

Reflectanții se avizează a se prezentă în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale; iară recursele instruate conform regulamentului și adresate comitetului paro-

hial din Sânmiclașul român să le subștearnă M. On. oficiu protopopesc în Mèhkerék ctul Bihor.

Dat din ședința com. parohial gr. or. rom. din Sânmiclașul român ținută la 14/27 iulie 1913.

Mihail Hașias
preș. com. par.

Demetriu Papp
not. com. par.

În conțelegere cu mine *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

3—3

ALMANACH

(CĂLINDAR DE BUZUNAR)

PE ANUL ȘCOLAR

1913/14

COMPUS, PENTRU TREBUIŢELE PREOŢILOR ŞI ÎNVĂŢĂTORILOR ROMÂNI

DE

IOSIF MOLDOVAN

DIRECTOR ȘCOLAR ÎN ARAD.

Prețul 1 cor. (10 fileri porto).

O cărtică de toată frumseța deamă de buzunarul fiecărui preot și învățător român. Conține: partea calendaristică cu apostolele și evangheliile în zilele de dumineci; extras din molitelnic (cele mai indispensabile cântări și rugăciuni de cari au lipsă preoții și învățătorii la funcțiuni săvârșite în afară de biserică); clasificarea școlărilor; ziar de cassă; ord de ore; legea de salarizare învățătorescă; tabela de salarizare; afaceri cu posta și telegraful; taxele de timbre, festivitățile școlare, etc. În considerarea greutăților începutului, făcându-se un număr restrâns de exemplare, rugăm a se face comanda de posibilă urgență.

Comanda se fac la Librăria diecezană Arad.

A apărut

◆ **CAZANIA** ◆

cu litere latine în ediția nouă și costă exemplarul legat în pele roșie **Cor. 14.**

De vânzare la:

◆ **LIBRĂRIA DIECEZANĂ, ARAD.** ◆

BALLA FRIGYES és T-SA

PICTOR ACADEMIC. ◆

INTREPRINDERE PENTRU PICTAREA ȘI ARANJAREA BISERICILOR

Întreprinde pentru pictarea de icoane sfinte, biserici; pregătește iconostasuri, iar cele vechi le reparaază, și primește toffelul de lucrări aparținătoare branșei acesteia, cu prețuri ieftine, în execuția cea mai frumoasă și artistică.

8

ARAD, STR. DEĂK-FERENC Nr. 40 a. ◆ PALATUL BIS. GR.-CAT. ROM.